

DE TEKST SMEDERIJ

Staat van de Theatertekst 2017 – door Özkan Gölpinar Ik laat van mij geen vreemde maken

Ik sta hier vandaag voor u, niet als lid van de Raad voor Cultuur, recensent, commissielid of fondsenman maar als ordinaire letterslaaf, Scribent en Sterveling. En voor een schrijver die zijn hele leven een haat liefde verhouding heeft gehad met het Nederlandse theater, is het niet makkelijk om zomaar woorden bijeen te sprokkelen om die aaneen te rijgen tot een vlammend literair statement over de staat van de Nederlandse toneeltekst. Als bestuurder was dat een stuk makkelijker geweest. Want de meeste bestuurders weten altijd wel iets in elkaar te flansen. Zij bezemen gewoon de woorden bij elkaar totdat het lijkt alsof die woorden op één of andere manier verband met elkaar houden.

Nee dan is het bij ons pessimistische schrijvers met een bi-culturele achtergrond uit Twente anders. In onze geschriften en uitspraken ervaar je de lijfelijkheid. Geen optimistische verhalen over de verzengeende liefde maar emotionele uitlatingen uit het diepst van onze harten, in geoliede zinnen uitgesmeerd met langgerekte klinkers.

Nu het theaterseizoen weer is geopend, krijg ik steeds meer het gevoel dat ik de spontane onbevengende liefde voor het theater heb afgeleerd. Hoe het zo komt, weet ik niet. Ik weet alleen dat het zo is. Ik ben voortdurend aan het analyseren. Voortdurend aan het zoeken.

Waarnaar ook alweer? Vraag ik me af. Is het begrip? Acceptatie, Verbondenheid? De waarheid? Zoek ik misschien naar herkenning? Voor een keer iemand op het toneel die op mij lijkt? Een verhaal waar ik mij mee kan identificeren? Of is het erkenning? Erkenning dat ik niet alleen deel uitmaak van deze samenleving maar deze mede wil vormgeven.

Misschien weet ik het ook niet meer. Voor melancholische schrijvers met een bi-culturele achtergrond uit Twente is er geen thuis, geen land van aankomst. Wij zijn altijd onderweg. Misschien komen wij wel nooit aan. Blijft het doek voor ons altijd gesloten.

De laatste keer dat ik echt werd geraakt in het theater is alweer een tijdje terug. Ik ging twee jaar geleden naar een stuk van een andere Tukker met een bi-culturele achtergrond, namelijk Nazmiye Oral. Voor wie het niet heeft gezien. In het stuk *Niet meer zonder jou*

komen zo'n beetje alle dilemma's van opgroeien als Tukker met een bi-culture achtergrond onversneden en zonder gêne aan bod. Van het loskomen van je ouders, sociale druk tot aan goddeloosheid, uithuwelijking en homoseksualiteit. In haar voorstelling verbeeldt en benoemt Oral het universele verlangen om erkend te worden om wie wij zijn: unieke wezens. Wezens die op een existentiële manier met elkaar verbonden zijn. Oral kiest ervoor de verschillen te omarmen en tegelijkertijd haar eigen pad op te eisen.

Ze schreeuwt het uit; 'Ik laat van mij geen vreemde maken. Ik zal niet doen wat je zegt. Ik zal mijn eigen pad volgen, en terwijl ik dat doe, kun je me niet verstoten want ik zal anders zijn, maar niet meer zonder jou.'

Het stuk is zo gemaakt dat er geen speelveld is. De kijker is publiek en participant tegelijkertijd. We zitten op kussens op de grond bij de familie Oral in de huiskamer. Ook taal is geen probleem. De woorden van de moeder worden soms vertaald maar vaak is dat helemaal niet nodig en begrijpt het publiek feilloos wat er gebeurt.

Op een gegeven moment barst er een strijd los tussen Nazmiye en haar moeder, waarna haar moeder besluit om de duivel uit haar dochter te verjagen door haar met stenen te bekogelen.

En nu komt het mooie. In plaats van dat de duivelse Nazmiye wordt geraakt, kreeg ik een van die stenen tegen mijn hoofd geslingerd.

Maar soms heb je zo'n stenen opdonder nodig om je gedachten hernieuwd te ordenen. Vervolgens schreef ik een essay met daarin een pleidooi voor een inclusief theaterbestel.

In dat essay betoog ik dat Oral met haar voorstelling over verschillen ons voorgaat op een nieuw pad.

De context is misschien Turks, maar daarmee is het geen Turks stuk. Ik zou zeggen dat het een hedendaags stuk is over universele verlangens, dromen en strijd. Ook herkenbaar voor de autochtone Nederlander die de verzuiling of ontkerkelijking heeft meegemaakt. De kunstensector heeft meer van dat soort stukken nodig.

Stukken die ons een spiegel voorhouden en de vraag stellen: hoe komen we ondanks onze verschillen tot een hernieuwde gemeenschappelijkheid? Dat kan in mijn optiek met kunstenaars zoals Nazmiye Oral, die zowel het oude vertrouwde kennen, maar ook kunnen spelen met hun identiteit. Deze kunstenaars moeten we ruim baan geven om een nieuw en divers publiek aan te trekken en reuring teweeg te brengen.

Dat dat nodig is hoeft geen betoog. Door dalende bezoekersaantallen en teruglopende overheidsfinanciering liggen de gesubsidieerde culturele instellingen in Nederland in een

kramp. Een kramp waarin wordt vastgehouden aan oude gewoontes en werkwijzen. Wat dat betreft verschilt de kunstensector niet veel van de rest van de maatschappij.

We leven in een maatschappij waarin we over elkaar heen buitelen over de vraag 'wie wij zijn' en 'waar we naartoe willen gaan'. Of zij nou een mono- of bi-culturele achtergrond hebben, steeds meer jongeren herkennen zich niet in de traditionele theatervormen.

Ze beschouwen bestaande voorzieningen zoals schouwburgen en concertzalen als gesloten. Terwijl de overheid die schouwburgen en concertzalen (mede) financiert om jongeren aan te trekken. Het ontbreekt aan initiatieven die aansluiten bij de huidige bevolkingssamenstelling. Bovendien lijken veel theaters geen weet te hebben van de 'vraag' van het publiek van morgen. In het huidige culturele aanbod, (Ibsen, Tjechov of zullen we een hernieuwde Medea encensering doen?) zie ik weinig ruimte voor herkenning door datzelfde publiek van morgen. Is dat omdat ze er niet zijn, of worden ze niet herkend als zodanig? Ik denk het laatste. Volgens mij zijn ze er wel degelijk; deze nieuwe generatie soms bi-culturele, schrijvers, regisseurs en acteurs die met gebrek aan middelen theater proberen te maken. Ze zijn alleen weinig zichtbaar in het gesubsidieerde circuit.

Hierover adviseert de commissie-Ter Horst ook in het rapport *Over het voetlicht (2015)*. De commissie benoemt dat kunstinstellingen hun publiek minder moeten zien als consument die een avondje uitgaat. Het publiek is een 'burger binnen een specifiek maatschappelijk netwerk'. In dat rapport staat dat 51 procent van de Nederlanders geïnteresseerd is in toneel, maar dat slechts 17 procent het theater ook daadwerkelijk bezoekt. De voornaamste redenen om thuis te blijven, aldus het rapport, zijn 'het veronderstelde risico iets te zien wat niet bij hen past, het gebrek aan herkenbare (cultureel diverse) verhalen en financiële redenen'.

Volgens de opstellers van het rapport moeten instellingen meer gaan samenwerken om het juiste publiek bij de juiste voorstelling te vinden. Gaan aansluiten bij de belevingswereld van het publiek.

Maar hoe dan? Zo moeilijk is dat niet. Op straat is diversiteit het nieuwe normaal, desondanks heeft het merendeel van de instellingen geen mensen met een cultureel diverse achtergrond in dienst. Ook is er nauwelijks contact – of überhaupt affiniteit – met de nieuwe generaties en de afzonderlijke cultureel-diverse bevolkingsgroepen.

Weet er überhaupt iemand in de zaal hoeveel schrijvers er zijn met een cultureel diverse achtergrond in Nederland? Zijn het er vijf, tien of honderd?

Denken wij dat ze er niet zijn of willen we liever ervan uitgaan dat ze er niet zijn? Waarom zijn wij zo bang voor het verschillen? Waarom toch iedere keer het verschil, of sterk uitvergrooten of juist uitvlakken? Waarom die enorme fetisjisme voor etnische achtergrond. Toen ik een paar jaar geleden een hoorspel mocht schrijven voor de RVU ging ik enthousiast aan de slag en kwam na een maand terug met een stuk dat zich afspeelt op een redactie van een tijdschrift in Twentse waarbij vijf journalisten komen vast te zitten na de grote vuurwerkcramp in Enschede. Hadden mijn opdrachtgevers niet gezegd dat ik rijkelijk moest putten uit mijn achtergrond.

Op de dag van de eerste lezing zat ik aan tafel met vijf acteurs en een sip kijkende regisseur die verwoedt aan het zoeken waren naar een lichtelijk getint karakter in mijn hoorspel. Na een uur kwam dan toch het hoogste woord eruit.

“Özkan er zit helemaal geen allochtoon in jou stuk.” Ik antwoordde droog dat allochtonen er sowieso niet ertoe deden in de kunstensector, maar als ze dan toch perse een kleurrijke karakter wilden hebben dan had ik er geen moeite mee om er een te verzinnen. En zo werd Abdul geboren, de portier van het pand waar de journalisten in vast zijn komen te zitten. En net als in het echte leven krijgt Abdul maar drie zinnen om uit te spreken.

Maar alle gekheid op een stokje. Voor de stap van het culturele aanbod nu naar dat van morgen, moeten we natuurlijk een plek geven aan verschillen. Kunst die gedragen wil worden door de omgeving waarin zij zich toont, zou bereid moeten zijn deze omgeving ook toe te laten in haar keuzes. Wat ik propageer is een visie die niet alleen de theaters, maar ook regisseurs en schrijvers dwingt om naar buiten te treden. Om de samenleving in te gaan. Om nieuwe huwelijken te sluiten.

Om samen te werken met de nieuwe gemeenschappen en vanuit nieuwsgierigheid te ontdekken wat daar werkelijk speelt.

Niet alles hoeft een vertaling te krijgen in een tekst voor een stuk van anderhalf uur. Een tijd terug had ik een gesprek met een collega van de Britse Arts Council. Hij verbaasde zich niet alleen, over de geringe waardering voor schrijvers in Nederland. Hij verbaasde zich vooral over het geringe aantal mogelijkheden dat talenten zich überhaupt kunnen presenteren met bijvoorbeeld eenakters. Of avonden waarbij theaters vrijelijk experimenteren met nieuw schrijftalent en dramatic readings houden. Een gezelschap kan dan ook veel sneller inspelen op maatschappelijke ontwikkelingen die op dat moment actueel zijn. Dat kan niet als je pas na anderhalf jaar op de planken staat

We moeten ons allemaal kwetsbaar opstellen.

Ik ben zelf begonnen als toneelschrijver via de schrijftrajecten van het 'Hollandse Nieuwe' festival bij het Cosmic theater. U weet wel, het zelfde Cosmic theater dat nu niet meer bestaat. Wat bij mij ooit begon als zelftherapie, is pas na 6 toneelstukken en drie schrijfopleidingen, gegroeid in zelfexpressie. In kwaliteit moet je investeren. Dat betekent dus ook risico's nemen op de lange termijn. Dit alles zonder politiek correcte intenties, maar vanuit nietsontziende noodzaak. De schijnbaar onoverbrugbare tegenstellingen gaan samenbrengen via een zoektocht naar gemeenschappelijke waarden. En soms door juist creatieve wrijving te veroorzaken. Door diezelfde waarden niet alleen te koesteren maar ook het lef te hebben om ze steeds weer kritisch te benaderen.

Misschien zit er niets anders op dan dat wij onszelf moeten verliezen om onszelf hernieuwd uit te kunnen vinden.

Wij migranten met een bi-culturele achtergrond uit Twente zijn misschien wel de moderne Ophelia's, die vast zitten in het schemergebied tussen nog net niet zinken en blijven drijven.

Altijd verliefd op de verkeerde personen. Ik denk aan mijn talloze ode's aan Twente. De documentaires, toneelstukken, radioreportages en artikelen die ik heb geschreven over de geschiedenis van Nederland. De honderden debatten waar ik aan heb deelgenomen. De duizenden zinnen en de miljoenen woorden die mijn mond hebben verlaten. Wat kun je er überhaupt nog mee doen, met al die geplengde liefdesbrieven? De eindeloze stroom aan glanzende zinnen?

Ik wou dat ik al deze woorden langzaam kon laten afsterven. Ik zou ze willen meenemen naar het Twentekanaal om ze er langzaam in te laten zakken. Steeds dieper naar beneden drukken om ze daarna te laten verdrinken in hun eigen hoogmoed, in hun eigen verraad. Iedere dag weer opnieuw verdrinken.

Misschien ervaar ik wel een realiteit die er niet meer is? Het merendeel van mijn toneelstukken, verhalen en hoorspelen liggen diep, heel diep weggeborgen in archieven van organisaties die er niet meer zijn. De televisiezender MTNL, Cosmic theater, Made in da Shade, De Nieuw Amsterdam. Mijn woorden en zinnen liggen opgebaard in de nissen van het Museum voor Beeld en Geluid in Hilversum. Deze archieven zijn als massagraven voor herinneringen. Ze puilen uit van de levenloze woorden en fragmenten.

Misschien weet ik niet meer wie ik ben? Misschien heb ik wel teveel tijd in de bibliotheken in Enschede doorgebracht? Terwijl in mijn achterstandswijk in Enschede hele volkstammen met elkaar op de vuist gingen omdat FC Twente een wedstrijd had verloren, zat ik tranen weg te pinken na het lezen van de sonetten van Jacq Perk aan zijn geliefde Mathilde. Zat ik

op schoot bij Wolkers, Mulisch en Carmiggelt. De enige keer dat ik met bloed werd geconfronteerd was nadat ik mijn vinger had gesneden aan pagina 68 van 'Ik Jan Cremer'.

Ik hield van Nederland, maar Nederland hield alleen maar van zichzelf. Ik werd nooit gevraagd om een stuk te schrijven over mijn liefde voor Nederland. Werd altijd teruggeduwd naar het gestolde land van mijn ouders.

Misschien moeten we juist als schrijvers, gewoon ophouden met te denken vanuit gestolde etnische hokjes. Net als dat u wellicht niet eeuwig terugverwezen wil worden naar uw ellendige jeugd in Son en Breugel, Zierikzee of Surhuisterveen, zult u moeten erkennen dat ook uw gekleurde medemensen meervoudige identiteiten kunnen hebben.

Hoe het dertig jaar geleden begon

Met deze discussie zijn wij niet gisteren begonnen. Inmiddels kunnen we al spreken van drie generaties cultureel diverse makers die het Nederlandse landschap hebben verrijkt. In de slipstream van de 1'ste generatie wegbereiders is een generatie van veertigers opgestaan. Een generatie die met veel succes een nieuw grootstedelijk publiek trekt.

Denk aan Raymi Sambo, Mohamed Azaay, Romana Vrede, Jurgen Tjon a Fong, Nazmiye Oral en Jolande Spoel. De eerste generatie van makers vond nog inspiratie in thema's die direct een link hadden met de landen van herkomst. Deze tweede generatie makers laat echter al jaren zien inspiratie te halen uit thema's die een nationale context of cultuur overstijgen. En op dit moment staat alweer een generatie dertigers te trappelen om het podium te betreden. Denk maar aan makers als Melih Gencboyaci, Eran Ben-Michaël, Daria Bukvic, Sadettin Kirmiziyüz, Werner Kolf en Ilrith Kensenhuis. Of aan multitalenten als Khadija Massaoudi en Meral Polat.

Zij draaien de rollen om en laten zien dat de oude etnische gestolde categorieën niet meer relevant zijn. Dit zijn de mensen die letterlijk en figuurlijk over grenzen gaan en niet vastgepind willen worden in een etnisch keurslijf. Ze willen niet meer of de slachtoffer of de crimineel spelen.

Misschien moeten we wel ophouden met blaten over voorkeursbeleid of inclusiviteit en dieper inzoomen hoe succesvolle tot stand komen. Wat maakt ze authentiek? Hoe komt het dat we door het ene stuk wel en door het andere stuk wel of niet geraakt worden.

In mijn optiek krijgt diversiteit vorm in bijvoorbeeld de creatieve wrijving tussen schrijfster Maria Goos en acteur Nasrdin Dchar.

In 2007 speelde Nasrdin de rol van gastarbeider Mohammed in de eerste twee delen van *De Geschiedenis van de Familie Avenir*, een theater-vierluik door Maria Goos. In het derde deel blijkt Mohammed opeens een dief. Dat ging er bij Nasrdin gewoon niet in. Hij schreef Goos een brief en stapte uit de voorstelling.

Goos respecteerde zijn beslissing en zei meteen: 'Over deze problematiek gaan we iets maken.' Dat werd *Oumi* ('mijn moeder' in het Marokkaans), de monoloog waarmee Dchar furore zou maken. Een mooi voorbeeld van een creatief huwelijk.

In het stuk *Schijn* van Likeminds bleek het een gouden zet om de bevlogen schrijver Don Duyns te combineren met het talent van acteur Fahds Larhzaoui en regisseur Floris van Delft. Ook *Nobody Home*, geregisseerd door Daria Bukvic met als coach Eric de Vroedt, werd meteen al na de première een ongekend succes in de Nederlandse theaters. In het stuk worden clichés gepareerd en worden op ogenschijnlijk luchthartige wijze vluchtgeschiedenissen bij elkaar gebracht. De acteurs en regisseuse weten waar ze het over hebben. Zij waren ooit zelf vluchteling en vertellen hun eigen, persoonlijke verhaal. Of wat te denken van mijn eigen stuk over de Turkse kleermaker Gümüs. Mijn oerhollandse regisseur Kasper Kapteijn wist feilloos te benoemen dat mijn tekst niet ging om de migratie over de landsgrenzen, maar om de grensoverschrijding naar het rijk van de verbeelding.

We hebben meer van dit soort huwelijken nodig.

De inspiratie van de nieuwe generatie, meer-kleur –in-bed- makers komt net zo vaak van de straat als uit boeken of van peers op de theaterschool. Dit is de postproductiehuisgeneratie; wars van vaste structuren. Een deel heeft niet eens het kunstvakonderwijstraject doorlopen dat tien jaar geleden zo regulier was. Ze boeken succes en er is steeds meer publiek voor hun voorstellingen. Een gemengd publiek dat zich in hun verhalen herkent. Initiatieven zoals het Zina platform, 'Wel made productions' van de powerladies Ellen Tjon a Meeuw en Samora Bergtop. Ze spelen niet meer alleen op plekken als het Zuidpleintheater in Rotterdam, Podium Mozaïek, de Tolhuistuin, de Meervaart of het Bijlmerparktheater maar net zo vaak in de grote zalen van de Schouwburgen.

We mogen dan nog wel in een wereld leven waarin mensen voortdurend worden gereduceerd in hun identiteit op basis van aspecten als kleur, religie of gender, maar deze nieuwe grootstedelijke generatie laat zich niet meer zo makkelijk labelen en is voor de duvel niet bang.

Schrijver Chris Keulemans verwoordde het eerder dit jaar krachtig in zijn artikel *White Privilege; Aantekeningen van een ervaringsdeskundige* in de Groene Amsterdammer: 'De huidige generatie jonge professionals hebben er genoeg van. Ze hebben genoeg van de smoesjes, de onuitgesproken uitsluitingsmechanismes, de verontschuldiging waarmee iemand zich persoonlijk van racisme wil vrijpleiten zonder aan het systeem zelf iets te doen. Het lelijke gezicht van white privilege heet institutioneel racisme. En dat is een luxe die Nederland zich eigenlijk niet meer kan veroorloven.'

De nieuwe generatie geeft ons de opdracht mee om te blijven kijken en te blijven dromen. De instituties staan voor dezelfde opgave. We moeten bouwen aan nieuwe gemeenschappelijke huizen. Misschien geen bakstenen theaters maar theaters die voortdurend in beweging zijn, voortdurend aan het transformeren zijn, voortdurend op zoek gaan naar zichzelf.

Een samenleving die haar multiculturele dimensie negeert en migranten problematiseert dwingt tot het bouwen van verdedigingsmuren.

En dat is ook precies vaak wat we in de afgelopen dertig jaar te zien kregen op het toneel, tijdens de talkshows op televisie en in films.

Makers die steeds weer werden teruggeworpen op hun etnische identiteit. Geen toekomstvisies maar verhalen vol heimwee. Varianten op de Brabonager. Nooit de vraag waar wil je naar toe maar altijd maar weer, waar kom je vandaan? Verhalen over ontheemding, de zoektocht naar een huis en het grote gemis. Het steeds maar weer moeten reageren als 'ervaringsdeskundige'. De blik van de besneden buitenstaander. Dit alles keer op keer gepresenteerd als zijnde de enige thema's die het leven van migranten bepalen.

Wij - hoe je ons ook wilt noemen: bi-culturele, gekleurde en meervoudig etnische, nieuwe allochtone Nederlanders - bevinden ons altijd in deze dubbelzinnige positie. Wij zijn niet in staat de werkelijkheid te ontkennen, en toch wijden wij ons voor eeuwig aan het bestrijden van diezelfde werkelijkheid. Wij zijn kampioenen in het omgaan met schizofrenie.

Misschien klopt het wel: Wie voor een dubbeltje is geboren zal nooit een kwartje worden. Wie als Twentse straathond in Pathmos Enschede is geboren, zal zoals Anil Ramdas het ooit mooi verwoordde misschien nooit kunnen veranderen in een Schotse collie met een zachte glanzende vacht uit Edinborough.

Maar misschien hoeft dit helemaal geen probleem te zijn. Honden hoeven niet inferieur te zijn ten opzichte van elkaar. Misschien kan de liefde wel op een andere manier tot stand worden gebracht. Misschien kunnen we wel leren leven met de vele etnische, religieuze en ideologische tegenstellingen die dit land in zich herbergt. Misschien komt er wel een dag dat Lassie niet meer superieur wordt geacht ten opzichte van een Twentse straathond.

Heel lang heb ik de gedachte gekoesterd dat uiteindelijk Amsterdam voor mij een thuis zou kunnen zijn. Dat deze stad misschien net zoveel van mij zou houden als dat ik van deze stad hield. Maar kan je überhaupt van een land of een stad houden als de mensen niet van jou houden. Als die mensen steeds weer vragen, waar kom je vandaan, wat doe je hier en wanneer ga je weer weg.

Kortom het antwoord op de klassieke vraag over hoe je moet omgaan als de liefde maar van een kant komt, namelijk jouw kant.

Het harde, soms onverzoenlijke maatschappelijke klimaat van nu kan ook wel wat wederzijdse liefde gebruiken en nieuwe creatieve huwelijken gebruiken.

Net als de steen uit de voorstelling *Niet meer zonder jou* doet integreren pijn - en dat 'au' geldt voor beide kanten. Diversiteit in de gesubsidieerde sector blijft een dode letter zolang er geen ruimte komt voor andere ideeën over wat kunst is. Over welke verhalen we willen vertellen, aan wie en op welke manier. Of we het nou leuk vinden of niet.

We moeten allemaal leren om te leven in een omgeving die zich steeds meer kenmerkt door schizofrenie. Een omgeving waarin we soms thuis zijn, maar waarvan we ons soms ook mijlenver verwijderd voelen. Waarin het begrip thuis geen gegeven meer is, maar steeds aan de hand van conversaties wordt uitgevonden.

Ja beste dames en heren. Diversiteit is er altijd geweest en zal er altijd zijn. Verschil zal er altijd zijn. Er bestaat niet zoiets als één Sybrand Buma, Normale Nederlander, identiteit. Als Nederland een huis is, dan is het inmiddels een huis geworden met meerdere kamers. Daar valt niets meer aan te veranderen. Maar hoe divers we ook zijn, wij wonen wel in hetzelfde huis. Misschien kunnen we daarom niet veel meer doen dan een gezamenlijke koers uitzetten.

We moeten leren omgaan met verschil. Want verschil zal er altijd zijn. Mensen die denken dat er ooit een ideale samenleving zal ontstaan zonder verschillen, ervaren een realiteit die er niet is, nooit zal komen. Ze proeven de smaak van iets, maar kunnen er geen hap van nemen. Het is een vorm van heimwee, je verlangt naar iets dat er wellicht nooit is geweest, nooit zal zijn of nooit op dezelfde wijze zal terugkeren. Deze naïeve dromers zouden bij wijze

van straf hun hele huis moeten behangen met foto's van een zekere Turkse president, van ik de naam niet mag noemen. Het liefst afgebeeld voor zijn paleis met duizend kamers.

Ja dames en heren. Ik ga naar een afronding toe.

Of we het nou leuk vinden of niet, we moeten allemaal leren om te leven in een omgeving die zich steeds meer kenmerkt door schizofrenie.

Een omgeving waarin we soms thuis zijn, maar waarvan we ons soms ook mijlenver verwijderd voelen en waarin het begrip 'thuis' niet vanzelfsprekend meer is maar steeds opnieuw moet worden uitgevonden, aan de hand van soms botsende en dan weer constructieve conversaties.

Misschien moeten wij ophouden te denken dat we niets kunnen doen. Misschien moeten we wel net als Nazmiye in haar toneelstuk, ons eigen pad volgen. Niet alleen het land van herkomst en aankomst verraden, maar ook onze vaders en moeders. Niet wachten op goedkeuring maar zelf de verantwoordelijkheid nemen om deze nieuwe wereld vorm te geven. Misschien is er wel een andere stijl mogelijk. Zoals de schrijver experimenteren kan en personages laat debatteren, zo moeten de komende generaties van 'nieuwe Nederlandse schrijvers' vrijer kunnen vliegen zonder voortdurend met het verleden te worden geconfronteerd.

Zij mogen net als mij best arrogant of betweterig zijn, zolang ze maar loskomen van de ketenen van het leven als buitenstaander. Zolang ze niet meer gaan bedelen om acceptatie maar de strijd met de monsters van deze tijd aangaan. Het recht blijven opeisen om als een individu gezien te worden. Leren los te laten zonder de ander te verliezen. Met gestrekte rug oreren tegen wie het ook maar wil horen; Ik zal mijn eigen pad volgen, ik hoef niet te worden zoals mijn vader of moeder. Ik zal anders zijn!

De nieuwe generatie denkers in deze harde en moeizame tijden. moeten betere verraders worden dan ik dat ooit ben geweest geweest. Zij moeten leren dat we niet ondanks maar juist door onze dubbele, driedubbele of vierdubbele loyaliteiten, de wereld beter begrijpen. Niet alle honden hoeven op Lassie te lijken. Wij kunnen ons zowel identificeren met Lassie als met de straathonden in Paramaribo, Marrakech, Willemstad of Istanbul. Hoe vaak we ook geschopt worden. Dat is het bloederige lot dat aan onze handen kleeft. Misschien moeten we daarom in de Nederlandse theaters nog nadrukkelijker tonen hoe wij zelf van vorm kunnen veranderen en hoe wij soms boven onszelf moeten uitstijgen om tot onszelf te komen.

En voor de overige bi-culturele schrijvers uit Twente die misschien in de zaal zitten. Zoals verf aan schilders toebehoort, en mest aan Twentse boeren uit Usselo, zo horen woorden bij

schrijvers en dichters. Het woord is aan diegenen die een pen kunnen vasthouden. Laat van u geen vreemde maken.

Ga niet in op iedere uitnodiging waar ook maar zijdelings melding wordt gemaakt van de 1001 nacht vertellingen, ren de longen uit uw lijf wanneer u een oriëntaals landschap ziet op een flyer, met minaretten op de achtergrond.

Geloof de recensenten niet, die beweren dat Hafid Bouazza's archaïsche stijl van schrijven een exotische oorsprong heeft. Dat ouderwetse en bloemrijke, haast onbegrijpelijk Nederlands, heeft zijn oorsprong bij de tachtigers. Een Nederlands literaire stroming.

Ga niet akkoord met aankondigingen waarin uw naam in pastelkleurige zwierige letters in kalligrafie is geschreven. Zeg resoluut nee wanneer men een gesprek met u wil aanknopen en aan u vraagt of u wel eens wat van Abdelkader Benali heeft gelezen. Ook al heeft u al zijn boeken, columns, zijn 6000 facebookberichten en 24.000 tweets gelezen. Weiger deel te nemen aan iedere bijeenkomst waar men uw naam verkeerd heeft gespeld. Ja er bestaan zowel schrijvers die Özcan heten en uit Overijssel komen maar verwar ze vooral niet met schrijvers die Özkan heten en die ook uit Overijssel komen.

Mijd vooral literaire avonden waar door blonde dames met wipneuzen munt thee wordt geschonken en Baklava wordt geserveerd om ervoor te zorgen dat u zich thuis gaat voelen. Als u dan toch besluit om te gaan, zorg er dan voor dat op z'n minst een van deze blonde dames later op de avond naast u in bed ligt. In deze onzekere tijden kunnen we allemaal wat liefde gebruiken.

Wij schrijvers zijn bij uitstek de jongleurs van perspectieven. Wij zijn het vleesgeworden dualisme. Volmaakt in onze schizofrenie. Wij weten niets zeker. Wij komen en nemen afscheid tegelijkertijd, wij bouwen en breken met een en dezelfde beweging. Wij durven afscheid te nemen van de ene liefde zonder op voorhand te weten of wij ooit weer bij een andere liefde uitkomen, maar altijd vrolijk verlangend, want zonder liefde valt niet te leven.

Laat van u geen vreemde maken. Buig wanneer het stormt, maar weiger steevast om te barsten. Wees vooral geen spreekbuis voor een etnische groep. Ga er in je eentje vandoor en leef met je pen totdat het een deel van je lichaam wordt.

Ik dank u voor uw komst.

Özkan Gölpinar